

Barbie®

Nina articulada de plàstic, de proporcions anatòmiques improbables, amb vestits intercanviables i una àmplia gamma d'accessoris i complements.

Ruth Mosko va néixer el 4 de novembre de 1916 a Denver (Colorado), dins d'una família nombrosa de jueus polonesos. De molt jove es traslladà a Los Angeles, on va entrar a treballar com a secretària dels estudis cinematogràfics *Paramount*. Als 22 anys es va casar amb un company d'institut, Elliot Handler, i junts van iniciar un negoci de mobles al garatge de casa seva. El 1945, els Handler es van associar amb Harold Matson per constituir una empresa que van batejar amb el nom de *Mattel*, paraula formada per les primeres lletres de Matson i Elliot, els dos socis masculins, mentre que l'única sòcia va quedar exclosa de la denominació. Matson abandonà aviat el negoci, per problemes de salut, i l'empresa va quedar en mans de la jove parella. *Mattel* es va dedicar inicialment a la fabricació de marcs per a quadres, però el negoci es va decantar a la producció de mobles i complements per a cases de nines i, més endavant, de joguines. Elliot feia els dissenys, mentre Ruth s'encarre-

Barbie

gava de les vendes, ben modestes fins a l'arribada del primer èxit, un *ukulele* de plàstic anomenat *Uka-a-doodle*, seguit d'un pianet, també de plàstic. El posterior desenvolupament d'una capsula de música amb un mecanisme revolucionari els féu guanyar reconeixement públic.

Amb l'empresa ja consolidada, Ruth Handler tingué la seva primera filla, Barbara, a qui dedicà bona part del seu temps sense abandonar les seves activitats professionals. La senyora Handler s'adonà que la seva filla, a mesura que creixia, preferia jugar amb nines de paper que representaven dones adultes, més que no pas amb les habituals nines infantils assexuades, i tragué la conclusió que les nenes projectaven en les nines els seus somnis i les seves aspiracions. Pensà a crear una nina apropiada i ho exposà als executius de *Mattel*, però el consell, format exclusivament per homes, en rebutjà la idea.

Ruth, però, no abandonà el projecte. Durant un viatge a Suïssa, comprà una nina de fabricació alemanya amb fortes connotacions sexuals, pensada per al públic adult masculí, anomenada *Bild Lilli*. Un cop a casa, Ruth començà a experimentar, amb l'ajut d'un dissenyador de moda, fins a obtenir una nina articulada de vint-i-nou centímetres d'alçada que batejà com a *Barbara Millicent Roberts*, més coneguda per *Barbie* —el nom familiar de la seva filla Barbara— que representava una noia jove amb un físic inversemblant: pits prominents, cintura minúscula i llargues cames. Amb el prototip enllestit, l'empresa acceptà el producte, que fou presentat el 9 de març de 1959 a la Fira Internacional de Joguines de Nova York. El primer model representava una noia rossa amb cua de cavall, vestida amb un espectacular banyador amb estampat de zebra, cistell de platja, sandàlies, ulleres de sol i arracades. Una d'aquestes nines de la primera edició, en bones condicions, està valorada actualment en més de vint-i-cinc mil dòlars. L'acollida dels professionals, però, fou freda, ja que consideraren que seria rebutjada pel fet de tenir pits, però de seguida es va detectar que les nenes s'hi sentien fortament atretes. Només el primer any se'n van vendre més de tres-centes cinquanta-mil, a tres dòlars la unitat, i fins i tot es va crear un club oficial que al cap de deu anys ja havia assolit la xifra d'un milió i mig d'associades.

Per donar-li més versemblança, *Barbie* fou dotada d'una història particular. Segons la seva creadora, va néixer a la ciutat fictícia de Willow (Wisconsin), filla dels imaginaris George i

Barbie

Margaret Roberts. Va estudiar a la *Willow High School*, però es va graduar a la *Manhattan High School* de Nova York. La seva millor amiga, *Midge*, fou comercialitzada el mateix 1959 i el seu company *Ken* —batejat amb el nom del segon fill dels Handler, Kenneth— va aparèixer dos anys després. El 1968 sortí al mercat *Christie*, una nina afroamericana que seria la primera d'una sèrie basada en diferents procedències ètniques que, a partir de la dècada dels anys 80, assoliria la cinquantena de nacionalitats. Cinc germanes petites (*Skipper, Kelly, Krissy, Stacy, Tutti*) i una amiga discapacitada amb cadira de rodes, entre altres personatges, completen el particular món *Barbie*, que compta amb una enorme gamma d'accessoris.

Capítol a banda mereixen els complements de moda i, sobretot, els vestits, amb edicions especials encarregades a grans modistes de fama internacional, com ara Pertegaz, que s'han convertit en valorats objectes de col·lecció. Entre 1975 i 1990, l'empresa barcelonina *Congost*, fundada el 1963 i especialitzada en *joguina de participació*, fou autoritzada a produir i comercialitzar versions pròpies de *Barbie* per al mercat peninsular. A la presentació, Lluís Congost definí la nina com la *representació d'una bonica i desenvolupada noia que assumeix les aspiracions de les nenes a partir dels 7 o 8 anys*.

Amb el pas del temps, la nina *Barbie* ha anat evolucionant. D'una banda, les proporcions anatòmiques hiperatrofiades es van moderar, per adoptar una figura relativament normal. De l'altra, va abandonar l'actitud passiva per assumir múltiples versions, fins arribar a representar més d'un centenar de professions i activitats, des de la inicial *top model* fins a astronauta, passant per banquera o candidata presidencial.

Ruth Handler es mantingué fermament al capdavant de l'empresa, primer com a vicepresidenta executiva, per assumir-ne la presidència a partir de 1967. El 1973 fou nomenada, juntament amb el seu marit, presidenta del consell d'administració de *Mattel*.

Objecte de culte arreu del món, la nina *Barbie* també compta amb moltes detractores, tant pel seu físic impossible com pel paper social estereotipat que representa. El nom *Barbie* s'ha convertit en mot comú per a definir un tipus de noia banal, només preocupada per la seva aparença estètica. D'acord amb aquest concepte, existeixen diferents col·lectius contra-

Barbie

ris, com la *Lliga Anti Barbie*, en què les seves adherides proclamen que *no som de plàstic, no som perfectes i no volem callar*.

Contrasten aquestes actituds amb l'autèntic caràcter de la seva creadora. Durant la seva llarga carrera Ruth Handler patí un traumàtic punt d'inflexió el 1970, quan li fou diagnosticat un càncer de pit que pogué superar després d'una mastectomia. En aquesta ocasió, tornà a emergir l'energia innovadora de Ruth Handler, ja que, en no trobar al mercat una pròtesi satisfactòria, decidí crear-la. El 1976 fundà una nova empresa, *Nearly Me (Gairebé com jo)*, per desenvolupar pits artificials de silicona amb aparença i textura naturals. Comptà amb l'ajut d'antics membres dels equips de disseny i producció de *Mattel* i, a més, contractà personal exclu-

sivament femení que hagués passat per la mateixa experiència, fins a obtenir un producte assequible d'alta qualitat. En una ocasió, Ruth Handler va declarar que *quan vaig concebre la Barbie, vaig considerar que era important per a l'autoestima d'una nena el fet que pogués jugar amb una nina amb pits, però ara trobo encara més important retornar l'autoestima a les dones que n'han perdut els seus*. Actualment, *Nearly Me* és un dels grans productors de pròtesis i sostenidors especialitzats.

Ruth Handler morí a Los Angeles el 2002, a l'edat de 85 anys. Set anys després, el 9 de març de 2009, se celebrà el cinquantè aniversari de *Barbie*, l'eterna adolescent, amb tota una sèrie de vestits i complements espectaculars, a més de reedicions com la que acompanya aquest text, una mostra de la gran popularitat que conserva: es calcula que cada segon es venen tres *Barbies* en algun lloc del món, llevat de l'Aràbia Saudita, on fou prohibida l'any 2003 per motius fàcils d'endevinar.

